

Levende Talen heeft afgelopen schooljaar vragen ontvangen rondom de mogelijke plannen van Cito tot het digitaliseren van kijk- en luistertoetsen. De toetsen zouden dan streaming via internet worden aangeboden. Een concrete aanleiding voor deze vragen was de eerste (compleet) digitale uitgave kijk- en luistervaardigheid Spaans en een kijk- en luistertoets Engels voor havo 4/vwo 5. Ongeruste leden vrezen dat streaming toetsen een verbod zijn van verplichte afname op één tijdstip, waardoor zij nog slechts één stap verwijderd zouden zijn van opname van deze vaardigheid in het centraal examen. Ook vreest men aantasting van keuzevrijheid in het programma van toetsing van de school, het aanvankelijk ontbreken van oefenmateriaal en misschien ook financiële gevolgen. Naar aanleiding hiervan ging Jos Canton, lid van het dagelijks bestuur van Levende Talen, in gesprek met Rianne Voesten en Dennis van den Broek, Cito-medewerkers die verantwoordelijk zijn voor de ontwikkeling van dit product.

Over de digitalisering van kijk- en luistertoetsen

Levende Talen: Wanneer kijk- en luistertoetsen digitaal uitgegeven worden, krijg je als school als het ware niet echt beschikking over het product. Je kunt het immers niet zomaar opnieuw inzetten (tegen nul kosten).

Cito: Dat klopt. We zullen echter geleidelijk aan overstappen naar digitale schoolexamens. Dat doen we vanzelfsprekend in overleg met scholen. Zo is digitalisering onlangs besproken in een klantpanel om te kijken wat scholen vinden van het verder digitaliseren van de kijk- en luistertoetsen. Daaruit bleek dat docenten enthousiast zijn. De school moet echter wel toegerust zijn voor een digitale afname. In de toekomst zullen we het gesprek rondom digitalisering van de kijk- en luistertoetsen blijven voeren, zodat we in een tempo digitaliseren dat aansluit bij de behoefte van de scholen.

Blijft de ontwikkeling van digitale toetsen beperkt tot de zogenaamde kleine talen en tot die in het voorexamenjaar?

Vooralsnog focussen we ons eerst op de 'oude' vroegafsluiters Frans en Duits. Daarnaast kiezen we ervoor om ook Duits

vmbo als digitaal schoolexamen aan te bieden. Vervolgens volgt Engels voor de basisberoepsgerichte leerweg in 2018. Daarna gaan we mogelijk in 2019 over bij Frans en Duits vmbo kb/gt. We zullen vanzelfsprekend scholen betrekken bij een overstap naar digitale schoolexamens kijk- en luistervaardigheid voor havo/vwo. Vóór 2018 is deze nog niet te verwachten.

Wordt er een tijdslot op de digitale toetsen gezet?

De precieze lengte van een tijdslot hebben we nog niet bepaald. We denken vooralsnog hierbij, wanneer er sprake is van een schoolexamen, aan een periode van twee weken. Een van de voordelen van digitaal toetsen is dat de kans op fraude afneemt. Het werken met een koptelefoon zorgt er bovendien voor dat de leerling zich beter concentreert op de toets en minder met de buurman bezig is.

Is deze ontwikkeling een verbod dat er kijk- en luistervaardigheid opgenomen gaat worden in het centrale examen?

Voor zover wij weten niet. Cito heeft geen enkele zeggenschap op wat er in een centraal examen aan bod komt. Het College voor Toetsen en Examens is de instantie die bepaalt wat er in een centraal examen afgetoetst wordt. Cito is geen voorstander van het opnemen van kijk- en luistervaardigheid in het centrale examen.

Wijkt de lengte van de fragmenten af van de huidige toetsen?

De opzet van de toetsen is vergelijkbaar met de papieren toetsen. Dat betekent bijvoorbeeld dat de lengte van de fragmenten niet afwijkt van de lengte van de huidige papieren toetsen. Het verschil met de papieren afnames is dat de pauzelengtes zijn opgeknipt. Er is voor elk fragment nu eerst een leespaauze en na het fragment een antwoordpaauze. Bij papieren toetsen was er één pauze, waarin de leerling een vraag kon beantwoorden en de volgende vraag moest lezen. Een ander verschil is dat audiofragmenten en videofragmenten door elkaar heen afgenomen worden. Leerlingen geven aan dat ze juist deze afwisseling fijn vinden.

Foto: Anda van Riet

Kunt u de gewenste afnamecondities beschrijven?

De systeembeheerder van een school zorgt ervoor dat de afnamesoftware beschikbaar wordt gesteld op alle werkstations. Voor het afspelen van een toets wordt gebruikgemaakt van een verbinding met internet. Momenteel ondersteunen we Windows en Chromebooks. We hopen dit najaar de eerste Apple-apparatuur te ondersteunen. Hier loopt momenteel een onderzoek naar. Bij een digitale afname wordt gebruikgemaakt van een koptelefoon. De betrouwbaarheden van de digitale afnames liggen hoger dan bij de papieren afnames. Met andere woorden, we meten dus nog beter dan bij de papieren afnames.

Wat te doen als er een storing optreedt bij een digitale afname?

Wanneer de toets vastloopt door een storing en de toets wordt afgesloten met Alt-F4, dan kan de leerling de toets weer opnieuw opstarten. De toets gaat dan verder waar je gebleven bent. In de handleiding staat hier nadere info over.

Docenten vinden het prettig om hun leerlingen voor te bereiden met toetsen van voorgaande jaren. Hoe kunnen leerlingen zich voorbereiden als er alleen nog maar toetsen online zijn?

Wij hebben ideeën om vaardigheidstrainingen kijk- en luistervaardigheid aan te bieden. Digitaal. Zo'n training behelst simpele oefeningetjes, denk aan gaten teksten en aanvullen. Cito wil graag experimenteren met nieuwe itemtypes. Dat zou in zo'n vaardigheidstraining zichtbaar worden. Daarnaast zijn er plannen om oude toetsen digitaal

beschikbaar te stellen, zodat men kan blijven oefenen.

En hoe kunnen scholen de kosten beperkt houden? De ervaring bij Spaans leert dat deelname per kandidaat wordt berekend. Dat is per saldo duurder dan de 'papieren' toets, die bovendien in bezit blijft van de school. Kan Cito garanderen dat de gemiddelde kosten per toets niet stijgen?

Dit signaal herkennen we. Dat is voor ons reden om nogmaals te kijken naar de prijzen van de digitale toetsen. Komend schooljaar zullen we voor de digitale afnames de prijzen hanteren zoals bij Spaans voor de te verschijnen digitale toetsen. We willen namelijk de tijd nemen om een goed alternatief te bedenken, alvorens dat door te voeren. ■

Jos Canton